

STORTINGET

Innst. 276 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 53 L (2023–2024)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i trygderettsloven (rettens sammensetning, aktiv saksstyring og krav til kjennelser)

Til Stortinget

1. Sammendrag

I proposisjonen fremmes forslag om endringer i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven).

Forslagene er en delvis oppfølging av NOU 2023:11 Raskt og riktig. Utvalget foretok en helhetlig gjennomgang av klage- og ankesystemet i Arbeids- og velferds-etaten og Trygderetten. Bakgrunnen var at det over tid har vært lang samlet saksbehandlingstid gjennom hele klage- og ankesystemet og høye restanser i Trygderetten. Dette ble vurdert som en rettssikkerhetsutfordring. Det var tidligere ikke gjennomført noen helhetlig gjennomgang av systemet.

Formålet med endringene er å effektivisere saksbehandlingen i Trygderetten slik at brukerne får behandlet sakene sine raskere, samtidig som hensynet til at sakene skal få et riktig resultat, ivaretas.

Det vises til proposisjonens kapittel 2, der bakgrunnen er nærmere redegjort for, herunder NOU 2023:11 Raskt og riktig, hvor utvalget har foreslått flere tiltak for å forbedre dagens klage- og ankesystem, blant annet endringer i trygderettsloven.

Disse forslagene fremmes nå særskilt, selv om utvalget også har foreslått andre endringer som vil vurderes nærmere. Man vil komme tilbake til Stortinget på egn

måte når det gjelder det samlede arbeidet med å følge opp funn og foreslåtte tiltak fra utvalget.

NOU 2023:11 ble 4. mai 2023 sendt på høring, der det særskilt ble bedt om å vurdere forslagene til endringer i trygderettsloven.

Forslag til endringer i trygderettsloven § 7 om rettens sammensetning

Det foreslås å endre trygderettsloven § 7 for å forenkle saksbehandlingen i Trygderetten, blant annet ved å gjøre det til hovedregelen at retten skal settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem. I dag må retten settes med minst to medlemmer.

Det vises til proposisjonens kapittel 3, der det er detaljert redegjort for gjeldene rett, utvalgets forslag, høringsinstansenes syn samt departementets vurderinger og forslag, herunder:

RETTESSAMMENSETNING – HOVEDREGEL

En hovedregel om at retten settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem i stedet for to, ivaretar hensynet til betryggende behandling av sakene samtidig som det fører til effektiv bruk av Trygderettens ressurser.

Det vises til lovforslaget § 7 første ledd.

Utvidet rett med attføringskyndige og medisinsk kyndige rettsmedlemmer

Bruk av et attføringskyndig rettsmedlem eller et medisinsk kyndig rettsmedlem bør ikke bestemmes ut fra sakstypen alene. Det avgjørende må være om det er konkrete forhold ved den enkelte sak som nødvendigvis gjør bruk av attføringsfaglig eller medisinsk kyndighet.

Forslaget tydeliggjør at fagkyndighet skal anvendes der det er nødvendig, og forslaget vil dermed gi en bedre og mer effektiv bruk av Trygderettens ressurser.

Det vises til lovforslaget § 7 andre ledd.

UTVIDET RETT MED JURIDISK KYNDIGE RETTSMEDLEMMER

Det foreslås at retten kan utvides med inntil to juridisk kyndige rettsmedlemmer i saker hvor det reises særlige kompliserte faktiske eller rettslige spørsmål.

Det vises til lovforslaget § 7 tredje ledd.

UTVIDET RETT VED UENIGHET

Utvalgets forslag viderefører administrators plikt til å utvide retten ved uenighet. Administrator avgjør selv hva slags medlem som skal være rettens tredje medlem.

Det vises til lovforslaget § 7 femte ledd.

UTVIDET RETT VED BESLUTNING FRA TRYGDERETTENS LEDER

Det foreslås at adgangen til å sette rett med fem medlemmer i prinsipielle saker videreføres.

Det vises til lovforslaget § 7 sjette ledd.

Forslag til trygderettsloven ny § 13 a om Trygderettens forberedelse av saken – aktiv saksstyring

Det foreslås i ny § 13 a å innta en bestemmelse om administrators ansvar for aktiv saksstyring. Det vises til proposisjonens kapittel 4, der det er detaljert redegjort for gjeldene rett, utvalgets forslag, høringsinstansenes syn samt departementets vurderinger og forslag. Det vises til lovforslaget ny § 13 a.

Forslag til endringer i trygderettsloven § 21 om Trygderettens kjennelser

Videre foreslås det å endre trygderettsloven § 21 om de formelle kravene til kjennelser og kravene til begrunnelse av kjennelser. Endringene legger til rette for at omfanget av begrunnelsene i større grad kan tilpasses behovet i den enkelte saken.

Det vises til proposisjonens kapittel 5, der det er detaljert redegjort for gjeldene rett, utvalgets forslag, høringsinstansenes syn samt departementets vurderinger og forslag.

Det vises til lovforslaget ny § 21.

1.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalget har ikke beregnet de økonomiske og administrative konsekvensene av de forslagene som nå leg-

ges frem i proposisjonen. Det bemerkes at det er usikkert hvilke økonomiske konsekvenser forslagene vil ha.

Det legges til grunn at forslaget om at Trygderetten som hovedregel går fra to til ett rettsmedlem, vil medføre redusert ressursbruk per sak. Dette bør bety at flere saker kan behandles innenfor samme budsjетtramme. Andre deler av forslaget, som administrasjon av saksporføljen, vil kunne gi noe økt ressursbruk.

Samlet sett bør forslagene kunne medføre at Trygderetten i større grad evner å behandle flere saker innenfor gitt budsjетtramme, og at lang saksbehandlingstid unngås, gitt at det ikke blir ytterligere økninger i saksmengden.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Bjørnar Skjæran, Torbjørn Vereide og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Tor Inge Eidesen og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Dagfinn Henrik Olsen og Gisle Meininger Saudland, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og lederen Freddy André Øvstegård, og fra Rødt, Mímir Kristjánsson, viser til at proposisjonen er en delvis oppfølging av NOU 2023:11 Raskt og riktig. Hensikten med endringene er å legge til rette for mer effektiv behandling i trygderetten samtidig som man ivaretar hensynet til at behandlingen av saker skal få et riktig resultat.

Komiteen viser til at forslagene som fremmes i Prop. 53 L (2023–2024), ikke er ment å følge opp alle forslagene fra NOU 2023:11, men er begrenset til å følge opp utvalgets forslag til endringer om trygderettens sammensetting, aktiv saksstyring og krav til kjennelser.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at proposisjonen er en delvis oppfølging av NOU 2023: 11 Raskt og riktig. Utvalget som står bak utredningen, ble nedsatt av regjeringen Solberg og oppnevnt ved kongelig resolusjon 13. august 2021. Bakgrunnen for utredningen var å foreta en helhetlig gjennomgang av klage- og ankesaksprosessen på Navs og Trygderettens område fordi det over tid hadde oppstått lang saksbehandlingstid og et stadig økende antall klage- og ankesaker. Utvalgets hovedoppgave var å foreslå tiltak for å redusere saksbehandlingstiden og begrense antallet klage- og ankesaker. Disse medlemmer viser til at utvalget foreslo en lang rekke tiltak for å begrense den økte saksmengden og saksbehandlingstiden. Utvalget foreslo blant annet nye frister i både Nav og Trygderetten, ulike forslag til endringer i klagesaksbehandling, begrensninger i adgangen til å oppheve ved-

tak og sende saken tilbake, et eget prosjekt for å redusere restansene i Trygderetten og bedre opplysning av saker. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å følge opp utvalget på tre områder: endringer i Trygderettens sammensetning, en egen bestemmelse om aktiv saksstyring og endringer i de formelle kravene til kjennelser og kravene til begrunnelse av kjennelser. Disse medlemmer støtter regjeringens forslag til endringer og håper denne oppfølgingen ikke medfører at man anser seg ferdig med oppfølgingen av NOU 2023: 11 Raskt og riktig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er en uholdbar situasjon med store restanser i Trygderetten som både er en rettsikkerhetsutfordring og svekker tilliten til instansen. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger situasjonen nøye frem til sak om det samlede arbeidet fra utvalget fremmes for Stortinget.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i trygderettsloven (rettens sammensetning, aktiv saksstyring og krav til kjennelser)

I

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Rettens sammensetning i den enkelte sak*

(1) Retten settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem i den enkelte sak, hvis ikke annet er bestemt. Rettsmedlemmet er rettens administrator.

(2) Når forsvarlig behandling av saken tilsier det, skal administrator beslutte å utvide retten med ett medisinsk kyndig rettsmedlem, ett attføringskyndig rettsmedlem eller begge deler.

(3) Når saken reiser særlig kompliserte faktiske eller rettslige spørsmål, kan administrator beslutte å utvide retten med ett eller to juridisk kyndige rettsmedlemmer.

(4) Når retten utvides etter både andre og tredje ledd, kan den likevel ikke settes med mer enn tre rettsmedlemmer.

(5) Er rettsmedlemmene uenige i en sak med to rettsmedlemmer, settes retten med tre rettsmedlemmer.

(6) Trygderettens leder kan beslutte at retten settes med tre eller fem rettsmedlemmer når det må antas at rettens avgjørelse kan bli bestemmende for praksis på et saksområde. Når retten skal settes med fem rettsmedlemmer, skal alle medlemmene være faste.

(7) Administrator og de øvrige medlemmene av retten oppnevnes tilfeldig med mindre saklige grunner tilsier at dette må fravikes.

Ny § 13 a skal lyde:

§ 13 a *Aktiv saksstyring*

Administrator har ansvaret for saksstyringen og sakens framdrift. Avgjørelser om saksbehandlingen og om saken skal avvises eller heves, skal treffes så tidlig som mulig under saksforberedelsen. Administrator kan sette frister for prosesshandlinger og treffe avgjørelser som er nødvendige for behandlingen av saken.

§ 21 skal lyde:

§ 21 *Kjennelser*

(1) Rettens avgjørelser av krav som er *tvistegjenstand*, om avvisning og om tilleggskjennelser og gjenopptak treffes ved kjennelse med alminnelig flertall blant de rettsmedlemmene som deltar i saken. Kjennelsen skal inneholde en slutning som nøyaktig angir resultatet for de avgjørelsene som treffes. For øvrig gjelder tvisteloven § 19-6 første til fjerde ledd tilsvarende for Trygderettens kjennelser så langt de passer.

(2) Kjennelsens begrunnelse skal stå i et rimelig forhold til tvistens tema og sakens viktighet.

(3) Dersom retten finner avgjørelsen klar, er det tilstrekkelig at kjennelsen inneholder en kort beskrivelse av hva saken gjelder og en redegjørelse for momentene som det er lagt avgjørende vekt på.

(4) Andre kjennelser skal begrunnes som dommer. Det kan i begrunnelsen siteres fra tidligere vedtak eller oversendelsesbrev.

(5) Kjennelser nevnt i fjerde ledd, skal for øvrig inneholde:

a. en saksframstilling og redegjørelse for påstandsgrunnlagene som konsentrert beskriver rettsforholdet som er tvistegjenstand, sakens bakgrunn og partenes rettslige og faktiske anførsler så langt det er nødvendig for å forklare avgjørelsen

b. en redegjørelse for bevisvurderingen og rettsanvendelsen avgjørelsen bygger på.

(6) Når retten avgjør realiteten i saken, kan avgjørelsen gå ut på stadfestelse eller omgjøring. Hvis det ikke foreligger et forsvarlig grunnlag for å avgjøre realiteten, kan retten oppheve vedtaket og henvise saken til ny behandling. Dersom det er grunnlag for det, kan retten også henvise til ny behandling uten å oppheve vedtaket.

II

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
2. Departementet kan gi nærmere overgangsregler.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 23. april 2024

Freddy André Øvstegård

leder

Torbjørn Vereide

ordfører